

*Никоненко М. Я.,**кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ*

ПОЯСНЕННЯ В СИСТЕМІ ДЖЕРЕЛ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ПРО КРИМІНАЛЬНІ ПРОСТУПКИ

Анотація. Стаття присвячена проблемним питанням місця й ролі пояснення в системі процесуальних джерел доказів у кримінальних провадженнях про кримінальні проступки в кримінальному процесі з огляду на прийняття 22 листопада 2018 року Верховною Радою України Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень», згідно з яким пояснення визнається одним із самостійних процесуальних джерел доказів поряд із такими джерелами, як результати медичного освідчення, висновок спеціаліста, показання технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- й кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- й кінозйомки, відеозапису. Підкреслено, що так законодавець розширив систему процесуальних джерел доказів, доповнивши її процесуальними джерелами доказів, що можуть бути використані під час здійснення досудового розслідування щодо кримінальних проступків, залишивши при цьому ту систему джерел доказів, що може бути використана під час здійснення досудового розслідування злочинів. Визначено, що вагоме значення для процесу доказування в кримінальних провадженнях загалом і під час розслідування кримінальних проступків зокрема має те, щоб процесуальне джерело доказів, з якого, власне, докази й черпаються, було належним, тобто передбаченим законом. Звернено увагу на те, що в разі визнання пояснення процесуальним джерелом доказів створюється небезпека отримання недостовірної інформації. І немалу роль при цьому відіграє той факт, що під час прийняття пояснення в особи така особа не попереджається про кримінальну відповідальність за відмову від дачі пояснення й за дачу завідомо неправдивого пояснення. Крім того, при цьому за межами досудового розслідування особа не наділяється певним процесуальним статусом, а отже, не вправі користуватися правами та свободами конкретного учасника кримінального провадження, які вона могла б мати, якби її процесуальний статус був визначений. Акцентовано увагу на тому, що законодавець дозволив на підставі ухвали слідчого судді, яка постановляється за клопотанням прокурора, використовувати в кримінальному провадженні щодо злочину ті процесуальні джерела доказів, які можуть бути використані під час здійснення досудового розслідування щодо кримінальних проступків, у тому числі й пояснення, що може призвести до зловживання таким правом посадовими особами державних органів, які можуть впливати на таке рішення, маючи в цьому власний інтерес.

Ключові слова: кримінальні процесуальні правовідносини, досудове розслідування, достовірність доказів, допустимість доказів, процесуальний статус особи, злочин, учасник кримінального провадження.

Постановка проблеми. З моменту виникнення кримінальних процесуальних правовідносин перед суб'єктами кримінального провадження, що здійснюють кримінальну процесуальну діяльність, постає питання про встановлення тих чи інших фактів та обставин, що становлять предмет доказування в кримінальному провадженні, передбачений ч. 1 ст. 91 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України). Установлення фактів та обставин, тобто їх наявності або відсутності, можливе лише за умови чіткого й послідовного дотримання вироблених наукою кримінального процесуального права правил процесу доказування.

Згідно з чинним законодавством (ч. 2 ст. 91 КПК України), доказування полягає в збиранні, перевірці та оцінюванні доказів з метою встановлення обставин, що мають значення для кримінального провадження [1].

Мабуть, було б доречним указати, що доказування варто розглядати як процес, тобто діяльність уповноважених державних органів і посадових осіб, яка характеризується постійним поетапним рухом уперед.

Варто зазначити, що в названій вище ч. 2 ст. 91 КПК України подано неповне визначення процесу доказування, адже теорією кримінального процесуального права вироблено об'ємніше поняття процесу доказування: «це – діяльність суб'єктів кримінального процесу зі збирання (формування), перевірки та оцінювання доказів і їх процесуальних джерел, а також щодо формулювання на цій основі певних тез і наведення аргументів для їх обґрунтування» [2, с. 117].

Отже, як убачається з наведеного вище визначення, одним зі складових елементів у процесі доказування є процесуальне джерело доказів, з якого, власне, ми самі докази й черпаємо.

Варто зазначити, що питання стосовно процесуальних джерел доказів, передбачених чинним КПК України, нині не становлять предмет дослідження, проте виникає багато питань стосовно процесуальних джерел доказів, указаних у прийнятому 22 листопада 2018 року Верховною Радою України Законі України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» [3].

Якщо здійснити загалом огляд названого вище Закону, то можна дійти висновку, що цей закон фактично дає старт одній із форм досудового розслідування – дізнанню, у якій, як зазначено в п. 4 ч. 1 ст. 3 КПК України, здійснюється розслідування кримінальних проступків [1].

Отже, цей Закон можна було б сміливо назвати законом про кримінальні проступки, і це відповідало б положенням КПК

України щодо законодавчого тлумачення складових елементів закону України про кримінальну відповідальність, визначених у п. 7 ч. 1 ст. 3 КПК України як законодавчі акти України, які встановлюють кримінальну відповідальність (Кримінальний кодекс України та закон України про кримінальні проступки), проте саме вищеназаним Законом у п. 7 ч. 1 ст. 3 КПК України слова «(Кримінальний кодекс України та закон України про кримінальні проступки)» виключено [3].

Хоча, за великим рахунком, цей Закон за своєю сутністю і є законом про кримінальні проступки, адже саме ним урегулюються як питання виокремлення окремих видів кримінальних правопорушень і зарахування їх до розряду кримінальних проступків (як блок питань матеріального права), так і питання статусу суб'єктів кримінального провадження, визначеного кримінальним процесуальним законом порядку їх діяльності під час здійснення досудового розслідування у формі дізнання під час розслідування кримінальних проступків (як блок питань процесуального права).

Не вдаючись у детальну характеристику вищеназваного Закону (метою статті є дослідження чітко сформованого нижче кола проблем), хотілось би звернути увагу на питання, пов'язані, як видається, як із найбільш вагомими проблемами кримінальної процесуальної діяльності загалом, так і, зокрема, з проблемами здійснення дізнання. І такими проблемами, вочевидь, є проблеми процесу доказування в кримінальному провадженні загалом і під час здійснення розслідування кримінальних проступків зокрема.

І якщо вже бути більш точним, то хотілось би звернути увагу на одну з категорій процесу доказування в кримінальному провадженні, яка має незаперечний вплив на формування доказової бази, – це процесуальні джерела доказів.

Дослідженню проблем процесуальних джерел доказів присвятили роботи такі науковці, як В.Г. Гончаренко, Ю.М. Грошевий, О.В. Капліна, Л.М. Лобойко, М.М. Михеєнко, В.Т. Нор, В.П. Шибіко, О.Г.Шило, М.Є. Шумило, В.В. Рожнова й ін.

Ураховуючи актуальність цієї проблеми у зв'язку з прийняттям вищеназваного Закону, особливу увагу звертаємо на питання щодо процесуальних джерел доказів у кримінальних провадженнях про кримінальні проступки. Саме «Процесуальні джерела доказів у кримінальних провадженнях про кримінальні проступки» має назву ст. 298-1, якою доповнюється КПК України відповідно вищеназваного Закону [3].

Варто позитивно поставитися до того, що законодавець у ч. 1 названої статті Закону, що досліджується, у кримінальному провадженні про кримінальні проступки залишив процесуальні джерела доказів, визначені ст. 84 КПК України. Ними, як відомо, є показання, речові докази, документи, висновки експертів. І раптом – нововведення: у законі, що є предметом дослідження, спостерігаємо розширене коло джерел доказів. І перше, що хотілось би відмітити, при цьому втрачаються самі ознаки системності джерел доказів.

Так, у названій вище ст. 298-1, якою доповнюється КПК України, процесуальними джерелами доказів у кримінальному провадженні про кримінальні проступки, крім визначених ст. 84 КПК України, також є пояснення осіб, результати медичного освідчення, висновки спеціаліста, показання технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- й кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- й кінозйомки, відеозапису [3].

Що так планується досягти? Чи не буде процес доказування в кримінальному провадженні виглядати як гібридний? Адже фактично пропонується змішування різних за своєю сутністю джерел доказів, що визначені чинним КПК України, з джерелами доказів, що пропонуються законом, що підлягає обговоренню.

Не беручись досліджувати відразу всі запропоновані в Законі, що підлягає обговоренню, процесуальні джерела доказів, зробимо акцент на одному з найбільш, як видається, запитуваних серед запропонованих джерел доказів, про невизнання чи визнання якого процесуальним джерелом доказів дискусії точилися й раніше.

І сподіваємося, що ні в кого не викличе заперечення те, що на визначену роль може претендувати саме таке джерело доказів, як пояснення.

Отже, **мета статті** – дослідити місце й роль пояснення як процесуального джерела доказів у системі джерел доказів, визначити відповідність пояснення властивостям процесуального джерела доказів.

Виклад основного матеріалу дослідження. У частині 8 ст. 95 КПК України, якою врегульовано поняття «показання» як процесуального джерела доказів, зміст показань, а також процесуальний порядок отримання показань (включаючи права й обов'язки осіб, які отримують показання та які такі показання дають) та інші положення, що стосуються показань як процесуального джерела доказів, зазначено, що сторони кримінального провадження, потерпілий, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, мають право отримувати від учасників кримінального провадження та інших осіб за їхньою згодою пояснення, які не є джерелом доказів [1].

Тобто законодавець не забороняє отримувати пояснення під час здійснення процесуальної діяльності, проте акцентує увагу на тому, що такі пояснення, на відміну від показань, не можуть виступати як джерела доказів.

Чому законодавець акцентує увагу на цьому, зазначивши таку вимогу про невизнання пояснення джерелом доказів у статті КПК України, яка присвячується саме показанням як одному з процесуальних джерел доказів? Видається, що це зроблено для того, щоб під час здійснення кримінальної процесуальної діяльності уповноважені на те особи не допустили помилки, включивши в перелік процесуальних джерел доказів пояснення, які за змістом фактично можуть нічим не відрізнятися від показань. І в поясненнях, і в показаннях може бути зафіксована інформація, що містить відомості щодо встановлення фактів та обставин, які мають значення для кримінального провадження й підлягають доказуванню. З огляду на це, може бути створене враження, що тоді й різниці між поясненнями та показаннями не існує. Проте таке враження досить сумнівне. Різниця між поясненнями й показаннями в кримінальному провадженні існує, і вона досить суттєва.

Так, варто пригадати, що теорією кримінального процесу вироблено систему ознак (властивостей) доказів як критеріїв їх оцінювання. Стан наукових досягнень із цих проблем досить точно окреслив Л.М. Лобойко, указавши, що «вчені-процесуалісти багато працювали над пошуком та описанням невід'ємних ознак доказів. Наслідком цієї роботи стало визначення таких ознак: 1) належність; 2) допустимість; 3) достовірність; 4) достатність (стосовно сукупності доказів)» [4, с. 132].

Як убачається з наведеного, однією з ознак (властивостей) доказів, які є критеріями їх оцінювання, є визначення їх допустимості. Про вироблену наукою характеристику допустимості як критерію оцінювання доказів указала В.В. Рожнова, об'єктивно зазначивши, що «зміст цієї властивості (ознаки) доказу традиційно розглядають у площині чотирьох елементів: 1) належний (уповноважений) суб'єкт проведення процесуальних дій, спрямованих на одержання доказів; 2) належне (передбачене законом) джерело даних, які утворюють зміст доказу; 3) належна (передбачена законом) процесуальна дія, що застосовується для одержання доказів; 4) належні (встановлені законом) порядок проведення процесуальної дії та форма фіксації її результатів» [5, с. 302].

Отже, на визнання доказу допустимим серед інших впливає й констатація того факту, що джерело, з якого доказ отриманий, є належним, тобто передбаченим законом. При цьому звертаємо увагу, що в переліку визначених чинним законом процесуальних джерел доказів, які вище перераховані, пояснення як процесуальне джерело доказів не значиться.

Про важливість визначеного законом джерела доказів під час вирішення питання про допустимість доказів ідеться й у Юридичній енциклопедії, де зазначено, що «перша умова допустимості доказів вимагає, щоб вони були одержані з визначених законом джерел, якими встановлюються фактичні дані, що мають значення доказів у справі» [6, с. 291].

Отже, той факт, що джерело, з якого ми черпаємо докази, визначено законом, є досить вагомим.

Проте виникає питання: чи можна стверджувати, що достатньо тепер, беручи до уваги всю вищезазвану сукупність критеріїв оцінювання доказів з погляду їх допустимості, урегулювати законом те чи інше джерело доказів і проблеми зникнуть самі по собі? Ставлячи таке запитання й формулюючи на нього відповідь, ми умовно допускаємо, що ті чи інші фактичні дані зібрані відповідно до всіх інших складових елементів (крім такого елемента, як визначення законом джерела), що в сукупності й характеризують доказ як допустимий.

І якщо припустити, що відповідь на поставлене питання буде позитивною, то чи можна стверджувати, що проблем тепер не існує, адже вищезазваним Законом, що є предметом обговорення, коло джерел доказів розширено за рахунок перерахованих у запропонованій ст. 298-1, якою пропонується доповнити КПК України, джерел доказів? І тоді виходить досить логічним, що докази, які ми черпаємо з тепер уже названих у Законі джерел, будуть уважатися допустимими як такі, що отримані з належного джерела.

Варто відзначити, що формально це виглядає саме так. Але ж вирішення проблеми, за великим рахунком, полягає не в тому, щоб назвати чи не назвати в законі ту чи іншу процесуальну категорію джерелом, а в тому, відповідає чи не відповідає те чи інше назване в Законі джерело загальним вимогам процесу доказування. І до таких вимог ми можемо сміливо зарахувати з'ясування таких обставин, які дадуть можливість відповісти на запитання: чи забезпечить назване в Законі джерело достовірність отримуваної інформації, а також чи забезпечить назване в Законі джерело охорону прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження.

Отже, нас цікавить якісно інший рівень оцінювання доказів, який забезпечується такими критеріями, як достовірність і допустимість. Не даремно ми сприймаємо всі критерії оціню-

вання доказів як систему взаємопов'язаних між собою процесуальних категорій. Отже, забезпечивши допустимість доказів, ми обов'язково виходимо на з'ясування того, чи вже допустимі докази можуть нам гарантувати достовірність отриманих фактичних даних. При цьому обов'язково звертаємо увагу на те застереження, що під час оцінювання доказів, згідно з положенням ч. 2 ст. 94 КПК України, жоден доказ не має наперед установленної сили.

У зв'язку з вищевикладеним виникає кілька запитань, що стосуються безпосередньо саме пояснення як процесуального джерела доказів.

По-перше, чи існують гарантії достовірності інформації, отриманої з пояснення тієї чи іншої особи? Видається, що все ж таки відповідь не буде позитивною. Можливо, що саме через це законодавець і зазначив у вищезазваній ч. 8 ст. 95 КПК України те, що пояснення не є джерелом доказів. І не виключено, що на таку позицію законодавця вплинув і той факт, що під час прийняття пояснень особа не попереджається про кримінальну відповідальність про відмову давати пояснення чи за давання завідомо неправдивого пояснення.

По-друге, а чи можуть уважатися допустимими докази, отримані з пояснення тієї чи іншої особи? Відповідаючи на це запитання, звертаємо увагу на таке. Так, за загальним правилом, до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань усі особи, які дають пояснення, ще не мають визначеного законом процесуального статусу в кримінальному провадженні в межах досудового розслідування, тому всі без винятку можуть скористатися положенням ч. 1 ст. 63 Конституції України, згідно з якою особа не несе відповідальності за відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначається законом [7].

Звертаємо увагу, що названа конституційна норма покликана захистити права й законні інтереси людини та громадянина в суспільстві й не покликана замінити собою спеціальні процесуальні норми, що формуються для охорони та захисту прав, свобод і законних інтересів конкретних учасників кримінального провадження. Узяти, наприклад, підозрюваного. Ми, звичайно, можемо говорити, що ст. 63 Конституції України містить і частину другу. І там, до речі, чітко зазначено, що «підозрюваний, обвинувачений чи підсудний має право на захист» [7].

Проте до тих пір, поки особа не набує вищезазначеного статусу, скористатися передбаченим ч. 2 ст. 63 Конституції України правом вона не зможе, а набути такого статусу вона зможе в межах кримінального провадження на стадії досудового розслідування. Оце саме в цьому й убачаються до початку досудового розслідування можливі порушення права на захист особи, яка дає пояснення та яка в подальшому може виступати в статусі підозрюваного, адже ст. 42 КПК України (уже в межах досудового розслідування) передбачено більш широке коло прав для такого суб'єкта.

До речі, під час прийняття пояснення можуть порушуватися права не лише особи, яка могла б набути статусу підозрюваного в межах досудового розслідування, а й осіб, які могли б набути під час досудового розслідування статусу потерпілого чи свідка.

Отже, уже лише через такий стан речей пояснення не може уважатися джерелом доказів у кримінальному провадженні, адже фактично в такій ситуації відбувається обмеження прав

особи, яка могла б скористатися набагато ширшим спектром прав у випадку, якби набула конкретного статусу учасника кримінального провадження, що реально є можливим лише після внесення відомостей до ЄРДР. А коли так, то й докази, отримані з пояснення тієї чи іншої особи, не можуть бути допустимими.

Однак варто звернути увагу, що законодавець усе ж таки робить акцент на тому, що пояснення може бути цінним у процесі доказування. Це та ситуація, де показання ґрунтуються на поясненнях (ч. 1 ст. 97 КПК України). Ідеться про показання з чужих слів. І там таке становище є виправданим, адже та особа, яка дає показання, не є уповноваженою на отримання інформації від особи, яка з нею спілкується (тобто дає їй пояснення), будь-яким іншим шляхом, ніж шляхом отримання саме такого пояснення. Тим більше, що спілкування між названими особами відбувається за межами процесуальних правовідносин, а джерелом доказів у подальшому в кримінальному провадженні буде, звичайно, показання особи, що здійснене з чужих слів.

Крім того, що під час прийняття пояснення порушуються права та свободи особи, а також відсутні гарантії достовірності отримання інформації, визнання пояснення процесуальним джерелом доказів у кримінальних провадженнях про кримінальні проступки може ще й сприяти зловживанню таким становищем з боку посадових осіб державних органів, які вправі впливати на прийняття рішення про використання пояснення як джерела доказів, отриманого під час здійснення досудового розслідування в кримінальних провадженнях про кримінальні проступки, у кримінальних провадженнях про злочини. Це стає можливим, тому що, виходячи з положень Закону, що підлягає обговоренню, за ухвалою слідчого судді пояснення може визнаватися джерелом доказів у кримінальному провадженні щодо злочину [3].

Так, згідно з абзацом 2 ч. 1 ст. 298-1, якою доповнюється КПК України згідно з вищеназваним Законом, перераховані в абзаці 1 ч. 1 ст. 298-1 процесуальні джерела доказів не можуть бути використані в кримінальному провадженні щодо злочину, окрім як на підставі ухвали слідчого судді, яка постановляється за клопотанням прокурора.

А коли вже така ситуація буде залежати від рішення прокурора та слідчого судді, то це може означати те, що процесуальні джерела доказів, які створені для розслідування кримінальних проступків, саме через заінтересованість конкретної особи можуть бути використані під час розслідування злочинів. І саме тут і може з'явитися можливість зловживання правом з боку посадових осіб державних органів, які можуть мати в цьому власний інтерес.

Отже, необхідно все зробити, щоб можливість визнання тієї чи іншої процесуальної категорії процесуальним джерелом доказів у кримінальному провадженні не залежала від суб'єктивного вирішення такого питання чи прокурором, чи слідчим суддею, чи будь-якою іншою особою.

Висновки. Як висновок варто зазначити, що, визнаючи пояснення джерелом доказів у кримінальному провадженні про кримінальні проступки, ми істотно порушуємо права, свободи та законні інтереси особи, яка дає такі пояснення, адже вона не наділяється при цьому правами учасника кримінального провадження, а отже, і не має можливості такі права реалізувати як самостійно, так і заявляти клопотання про забезпечення своїх прав і свобод.

Крім того, визнаючи пояснення джерелом доказів у кримінальному провадженні про кримінальні проступки, ми також штучно створюємо умови для отримання недостовірної інформації.

Визнання за ухвалою слідчого судді пояснення в кримінальному провадженні про кримінальні проступки процесуальним джерелом доказів у кримінальному провадженні про злочини створює умови для зловживання правом посадовими особами державних органів і може призвести до порушення прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження.

Отже, пояснення не відповідає вимогам, які висуваються до процесуального джерела доказів, тому що не забезпечує достовірність отриманих доказів, сприяє порушенню прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження, а також створює умови для зловживання правом посадовими особами державних органів.

Література:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. *База даних «Законодавство України»* / ВР України. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
2. Михеєнко М.М., Нор В.Т., Шибіко В.П. Кримінальний процес України : підручник. 2-е вид., перероб. і допов. Київ : Либідь, 1999. 536 с.
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень : Закон України від 22.11.2018 № 2617-VIII. *База даних «Законодавство України»* / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19>.
4. Лобойко Л.М. Кримінальний процес : підручник. Київ : Істина, 2014. 432 с.
5. Рожнова В.В. Недопустимість доказів у кримінальному провадженні. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1 (5). С. 301–306.
6. Юридична енциклопедія : у 6 т. / редкол. : Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. Київ : Укр. енцикл., 1999. Т. 2. 744 с.
7. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *База даних «Законодавство України»* / ВР України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>.

Nikonenko M. Explanation in the system of sources of evidence in criminal proceedings about criminal offenses

Summary. The article is sanctified to the problem questions of place and role of explanation in to the system of judicial sources of proofs in criminal realizations about criminal misconducts in a criminal process in view of the adoption of the Law of Ukraine by the Verkhovna Rada of Ukraine on November 22, 2018 “On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on Simplifying Pre-trial Investigation of Certain Categories of Criminal Offenses”, according to which the explanation is recognized as one of the independent procedural sources of evidence along with such sources as the results of medical examination, expert’s opinion, testimony of technical devices and equipment that have the functions of photo and film, video, or photo and film, video. It is emphasized that in this way the legislator has expanded the system of procedural sources of evidence, supplementing it with procedural sources of evidence that can be used in pre-trial investigation of criminal offenses, while leaving the system of sources of evidence that can be used in pre-trial investigation of crimes. It is determined that it is important for the process of proof in criminal proceedings

in general and in the investigation of criminal offenses, in particular, that the procedural source of the evidence from which evidence is actually drawn is proper, that is, provided by law. Attention is drawn to the fact that if the procedural source of evidence is acknowledged to be explanatory, there is a risk of inaccurate information being obtained. And the important role is played by the fact that when accepting an explanation from a person, such a person is not warned about the criminal responsibility for refusing to give an explanation and for giving a deliberately false explanation. In addition, outside the pre-trial investigation, a person does not have a certain procedural status, and therefore does not have the right to enjoy the rights and freedoms of a particular

participant in criminal proceedings, which he could have had his procedural status been determined. Emphasis is placed on the fact that the legislature allowed, on the basis of the decision of the investigating judge, at the request of the prosecutor, to use in the criminal proceedings for the crime those procedural sources of evidence that can be used in the pre-trial investigation of criminal offenses, including the explanation to abuse such a right by public officials who may influence such a decision in their own interest.

Key words: criminal procedural relations, pre-trial investigation, reliability of evidence, admissibility of evidence, procedural status of a person, crime, participant in criminal proceedings.